

Vrienden van het **AIRBORNE** MUSEUM

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
Tel. museum (026) 333 77 10
Tel. penningm. (026) 333 64 76

ISSN 1383-3413

Nieuwsbrief No. 92, december 2003

Redactie:
Drs. R.P.G.A. Voskuil
C. van Roekel
G.H. Maassen jr. (026) 334 01 42

20 September 2003. Na afloop van hun parachutesprong op de Ginkelse Heide praten Britse veteranen met Nederlandse schoolkinderen.
(foto: Berry de Reus)

Social Evening

Op 13 februari 2004 zal in het Airborne Museum een 'Social Evening' voor leden van onze vereniging worden gehouden. Een aantal van hen zal materiaal uit hun eigen collectie tonen, het magazijn en de restauratieruimte zullen zijn geopend, evenals de bibliotheek en het archief. Natuurlijk is er ruim de gelegenheid om van gedachten te wisselen over allerlei onderwerpen die verband houden met operatie 'Market Garden'. De avond zal beginnen om 19.30 uur.

Jaarvergadering

De 24e Jaarvergadering, tevens Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum zal worden gehouden op zaterdagochtend 3 april 2004 in de Concertzaal in Oosterbeek. Na afloop daarvan kan worden deelgenomen aan een lunch, en 's middags is er een excursie. Nadere gegevens hierover vindt u in de volgende nieuwsbrief.

Battlefield tours 2004

Voor 2004 staat een groot aantal 'battlefield tours' op het programma.

Allereerst organiseert het Airborne Museum een excursie naar Normandië. Deze is van woensdag 19 tot en met zondag 23 mei 2004. De kosten bedragen € 495 op basis van een gedeelde tweepersoonskamer. Voor een overzicht van het programma en verdere informatie kan men contact opnemen met het museum.

Dan wordt de gehele serie Market Garden tochten nogmaals gehouden. Deze vinden plaats op de volgende data: 12 juni Market Garden '1': Zuid Nederland; 3 juli Market Garden '2': Midden Nederland; 21 augustus Market Garden '3': Betuwe; en 11 september Market Garden '4': Arnhem en Oosterbeek. De kosten bedragen voor leden van de VVAM € 30,- per tour, voor anderen € 32,00. Bij een gelijktijdige inschrijving voor drie 'tours' ontvangt men een gratis Holt's 'battlefield'-kaart van het gebied van operatie Market Garden.

Van 7 t/m 10 oktober 2004 wordt een 'battlefield tour' georganiseerd naar de Ardennen. Het juiste programma is nog niet geheel bekend, maar zal onder meer inhouden: de gevechten in en rond Bastogne, de opmars van de Kampfgruppe Peiper, en de gevechten van de E Company 506th Regiment, 101st American Airborne Division ('Band of Brothers'). Tevens zullen we een drietal musea in deze omgeving bezoeken. Ook wordt geprobeerd een bezoek aan het fort Eben Emael in te lassen. De kosten per persoon bedragen € 395,- alles bij elkaar.

Ook wat betreft deze excursie kan men voor een overzicht van het programma en voor verdere informatie contact opnemen met het Airborne Museum. Zie ook de website www.airbornemuseum.com (W. Boersma)

Actie voor RAF Monument

In Nieuwsbrief nummer 90 maakten wij melding van het initiatief van ons lid Philip Reinders om een monument op te richten voor de bemanningen van de Royal Air Force.

Hoewel zij geen onderdeel uitmaakten van de 1ste Britse Airborne Divisie, speelden de mannen van de RAF een grote rol tijdens de septemberdagen van 1944. Van de 17e tot en met de 25e hebben zij talloze vluchten uitgevoerd om zweefvliegtuigen te slepen en om voorraden te brengen naar de bij Oosterbeek ingesloten troepen. Tijdens deze bevoorradingsvluchten, die vaak onbeschermd en op zeer geringe hoogte gevlogen werden, kwamen 153 manschappen om het leven, en raakte een groot aantal gewond. Ondanks de zware verliezen, vijandelijke jagers en luchtafweer, vlogen ze soms een aantal keren over de droppingszones om er zeker van te zijn dat alle manden en containers werden afgeworpen, niet wetend dat de meeste afwerpterreinen al snel in Duitse handen waren gevallen.

In Engeland staan op verschillende (voormalige) vliegvelden monumenten voor deze moedige bemanningen. In Arnhem en Oosterbeek zijn geen gedenktekens waar veteranen of nabestaanden van RAF-bemanningen even stil kunnen staan bij wat zich bijna 60 jaar geleden hier heeft afgespeeld.

Hierin zal hopelijk in 2004, zestig jaar na de Slag om Arnhem, verandering komen. Er is, zoals reeds eerder gemeld, een plek gevonden waar het nieuwe monument kan komen. Het is op het terrein van de Rehobothschool aan de Johanniterweg in Doorwerth. Daar stortte op 21 september 1944 de Stirling LJ-928 van het 196e Squadron neer. Alle inzittenden kwamen daarbij om het leven. Na overleg met het schoolhoofd en het schoolbestuur is besloten om het gedenkteken daar te plaatsen. Niet alleen voor de mannen van de LJ-928, maar voor alle RAF-bemanningsleden die tussen 17 en 26 september 1944 de gevaarlijke vluchten naar Oosterbeek gemaakt hebben.

De kosten voor het maken van een eenvoudige stenen pilaar met daarop een plaat met tekst bedragen ca. 2000 euro. Hoewel inmiddels al het nodige geld bijeen is gebracht, is nog niet het gehele bedrag binnen. Daarom is een actie gestart, waarbij mensen die positief staan ten opzichte van het oprichten van dit RAF-monument, wordt gevraagd een financiële bijdrage te leveren. Er is daarvoor een speciale bankrekening geopend: Rabobank Rheden, nummer 3161.89.863, t.n.v. P. Reinders, onder vermelding 'RAF-Monument'.

Nieuw monument aan de Rijn

Op zondagmiddag 21 september jl. werd vlakbij de oever van de Rijn in de uiterwaarden achter de Oude Kerk in Oosterbeek een monument onthuld voor de geallieerde soldaten die in de nacht van 25 op 26 september 1944 over de rivier wisten te ontkomen tijdens operatie 'Berlin'. Het initiatief hiervoor kwam van de Oosterbeker Rob van der Zon, samen met een aantal vrienden, waaronder ons lid Axe Jon Versluijs. Deze groep financierde ook het gedenkteken, dat door Rob van der Zon werd ontworpen en gemaakt. De onthulling werd gedaan door Sgt. M.J. Potter, een van de mannen die 59 jaar daarvoor over de Rijn had kunnen ontsnappen. Sgt. Potter, Royal Engineers, was de man die in september 1944 in een Horsa glider een kleine bulldozer meenam, die uiteindelijk terecht

kwam op de Sonnenberg in Oosterbeek.

Na de onthulling, die werd bijgewoond door zestig veteranen en ca. honderd andere belangstellenden, stak een groep van dertig zwemmers de rivier over, een traditie die dateert uit 1998.

21 September 2003. Na de onthulling bekijken maker Rob van der Zon en veteraan Mr. M. J. Potter het nieuwe monument voor operatie 'Berlin' in de uiterwaarden langs de Rijn bij Oosterbeek
(foto: Axe Jon Versluijs)

Medaillesets geschonken

In de afgelopen periode ontving het Airborne Museum de medaillesets die hebben toebehoord aan de volgende personen:

Captain, the Reverend, R.F. Bowers, in 1944 aalmoezenier/legerpredikant van het 10th Parachute Battalion, Trooper R. McSkimmings van het Reconnaissance Squadron, die sneuvelde op 19 september 1944, Lance Corporal Harold E. Back van het 2nd Parachute Battalion, en Private E.V.B. Mordecai, Royal Army Ordnance Corps.
(Roland Boekhorst)

Nieuws van Niall

Niall Cherry, onze vertegenwoordiger in Groot-Brittannië stuurde ons wat aanvullende gegevens over een van de foto's die een Duitse oorlogsfotograaf (Jacobsen, red.) op 20 september 1944 maakte op de Utrechtseweg in Oosterbeek. Op deze foto, die we hierbij afdrucken, staat Gunner Eric Milner van C Troop, 1st Airlanding Anti-Tank Battery, Royal Artillery, (rechts), terwijl hij wordt gefouilleerd door een Duitse soldaat in de tuin van het huis van de familie Berghage, tegenover de Annastraat. (Dit huis werd tijdens de strijd zwaar beschadigd, maar werd na de oorlog hersteld. Later werd het afgebroken en vervangen door het gebouw van de ABN/AMRO bank). Eric Milner vertelde onlangs aan Niall dat de foto werd genomen juist toen de Duitse soldaat een pakje kauwgom uit Erics zak had gehaald. Even dacht Eric tot zijn schrik dat de soldaat de kauwgom in zijn

20 september 1944. Voor het huis van de familie Berghege aan de Utrechtseweg, tegenover de Annastraat in Oosterbeek, fouilleren Duitse soldaten Britse gewonden. Rechts, met zijn arm in een draagverband, Eric Milner.
(foto: Bundesarchiv, Koblenz)

mond wilde steken, maar dat deed hij gelukkig niet. Hij gaf het pakje terug, niet wetend dat in de kauwgum een ontsnapingszaakje was verborgen! C Troop 1st AT Bty, die onder bevel stond van Lieutenant Ted Shaw (later vele jaren de vertegenwoordiger van de VVAM in Groot-Brittannië!), had de voorgaande dagen in Arnhem artilleriesteun gegeven aan het 3rd Parachute Battalion. Eric was op 19 september gewond geraakt gedurende de terugtocht van Arnhem naar Oosterbeek. Hij kwam in het noodhospitaal in Hotel Schoonoord terecht, maar daar waren ze zo druk dat hij werd doorgestuurd naar een van de verbandposten van de 133e Parachute Field Ambulance in de huizen oostelijk van Hotel Vreewijk, die inmiddels in Duitse handen waren. Eric wilde het huis van Berghege binnen via de achterdeur, waar hij in eerste instantie werd tegengehouden door een korporaal van het Royal Army Medical Corps. Die vroeg op barse toon of hij wilde dat iedereen in huis door de Duitsers zou worden doodgeschoten, omdat hij de verbandplaats in wilde terwijl hij nog steeds zijn geweer bij zich had! Voor het huis stonden twee Duitse soldaten en een aantal Britse gewonden. Eric's arm werd verbonden, en kort daarop werd de betreffende foto gemaakt. De volgende dag wist hij te ontsnappen, en voegde hij zich weer bij zijn geschutsbemanning. Op 24 september 1944 werd hij echter definitief krijgsgevangen gemaakt.

Fred Bolle, de BID en de Veerweg

Per 1 oktober jl. trad vervroegd uit militaire dienst de Adjudant onderofficier instructeur Fred Bolle. Jarenlang was hij werkzaam bij de Bergings- en Identificatie Dienst van de Koninklijke Landmacht (BID); laatstelijk in de functie van commandant, als opvolger van kapitein H.J.R. Jongen. Vele malen was hij betrokken bij het opgraven en identificeren van stoffelijke resten van militairen die in de Tweede Wereldoorlog om het leven zijn gekomen.

In april jl. was hij weer eens in Oosterbeek actief. Bij graafwerkzaamheden in een tuin aan de Veerweg (in de directe omgeving van de Westerbouwing) waren

de resten van een Britse militair gevonden. Tevens werden 30 mortiergranaten en twee handgranaten van Engelse makelij aangetroffen, die door de EOD KL (Explosieven Opruimings Dienst, Koninklijke Landmacht) bij Kasteel Doorwerth tot ontplofing werden gebracht.

Het skelet van de soldaat is nagenoeg compleet geborgen door adjudant Bolle en zijn medewerker sergeant-majoor Geert Jonker. In de schedel zit een vier centimeter groot gat, dat vermoedelijk is veroorzaakt door een granaatscherf. Opmerkelijke vondsten die gedaan zijn, betreffen twee Airborne helmen (1942, 'first pattern'), één paar 'ankle boots' (enkelstukken), een driehoekige halsdoek (gesneden uit een stuk parachutestof), resten van een lederen portefeuille (waarin o.a. een bidprentje), een takje gedroogde heide, een klein crucifix, en onleesbare papierfragmenten.

Het onderzoek door de BID, waarbij de gevonden gebitselementen van grote betekenis waren, leidde ertoe dat de dienst spoedig een positieve identificatie kon doen. De bevindingen zijn opgestuurd naar de verantwoordelijke autoriteiten (zoals de Britse ambassade en het Ministry of Defence in het Verenigd Koninkrijk), en zij zouden vervolgens, nadat een en ander was geverifieerd, officieel de identiteit van de militair vaststellen.

Er was goede en gegronde hoop dat de betrokken Airborne soldaat vóór de herdenkingen van de Slag om Arnhem in september jl. een definitieve rustplaats zou krijgen temidden van zijn kameraden op de Arnhem (Oosterbeek) War Cemetery. Traditiegetrouw malen de Britse molens echter tergend langzaam in dit soort zaken. En dat betekent dat op het moment van schrijven (5 december 2003) helaas nog steeds niet bekend is gemaakt wie de gevonden militair is. Laat staan dat zijn stoffelijke resten ter aarde zijn besteld op het militaire kerkhof in Oosterbeek. Ze liggen triest genoeg al acht maanden bij de BID in Bussum.

'By Land, Sea and Air'

Er is nog steeds veel te vertellen over de Slag om Arnhem. Dat blijkt ook nu weer uit 'By Land, Sea and

Air', het boek over het 2nd Battalion, The South Staffordshire Regiment. Het is in het Engels geschreven door Alexander Junier en Bart Smulders met ondersteuning van Jaap Korsloot, alle drie Vrienden van het Airborne Museum. Het South Staffordshire bataljon was een van de negen Britse gevechtsbataljons in de slag, en verdient een eigen plek in de geschiedenis, niet in het minst door het winnen van twee Victoria kruizen. Dit boek met een zeer toepasselijke titel, vertelt het allemaal.

In 1783 wordt het 80th Regiment of Foot, 'Staffordshire volunteers' opgericht. In 1881 krijgt het de naam '2nd Battalion The South Staffordshire Regiment (80th Foot)'. In 1941 wordt het infanteriebataljon, met inmiddels een roemruchte geschiedenis, als luchtlandingseenheid ingedeeld bij de nieuw gevormde 1st British Airborne Division. Het wordt zwaar getraind voor zijn airborne taak, het landen per glider achter vijandelijke linies. We volgen het bataljon in 1943 naar Noord-Afrika, waar het wordt voorbereid op de invasie in Sicilië. Een groot deel van het bataljon landt echter vóór de kust op zee, waarbij veel Staffords door verdrinking om het leven komen. Wij zijn getuige van de gevechten om de Ponte Grandebrug en Siracuse. Vijf dagen later keren 288 van de 816 man terug naar Tunesië. Het bataljon was nu over land, zee en door de lucht in de strijd gegaan. We zien vervolgens het bataljon in Italië, waar het o.a. in Foggia en Brindisi wordt ingezet om steden en dorpen in te nemen tijdens de strijd daar.

Op 17 september 1944 landt een groot deel van het bataljon bij Wolfheze. De belangrijkste taak is het vrijhouden van het landingsterrein S voor de tweede lift op de 18^e, en de kruising ten noorden van Wolfheze. In plaats daarvan moet het zich naar Arnhem spoeden om de daar al vechtende 1e, 2e en 3e Parachutistenbataljons te versterken. De rest van het bataljon landt bij gebrek aan voldoende sleeptoeystellen eerst de volgende dag. Ook dit deel gaat snel naar Arnhem. Het bataljon neemt op 19 september het voortouw bij de poging over de Utrechtseweg door te stoten naar het centrum, waar het 1e Parabataljon al is stuk gelopen. Na felle gevechten trekt het terug op Oosterbeek-Laag. Daar wordt het ingezet om de oostzijde van de voet van de perimeter te verdedigen. We zijn bij de gevechten, waarbij de Duitsers tot de evacuatie in de nacht van 25 september proberen de Britse divisie van de Rijn af te snijden, en daar bijna in slagen. Daar winnen majoor R.H. Cain en sergeant J.D. Baskeyfield hun Victoria kruizen. Het dichtst bij de Rijn liggend, trekken de Staffords het laatst terug, waardoor een groot deel niet slaagt te evacueren, en gevangen wordt genomen. Slechts 25% van het bataljon komt over de rivier.

In enkele bijlagen volgen we de geschiedenis van het 12e peloton dat bij Tilburg is geland, en van de Staffords na Arnhem in krijgsgevangenschap in Polen en Duitsland. In het voorjaar van 1945 maakt het bataljon bij Oslo in Noorwegen deel uit van het bevrijdingsleger.

De auteurs hebben veel en goed onderzoek gedaan. Dat wekt bewondering. De persoonlijke verhalen van de mannen maken de geschiedenis heel levendig en daarom boeiend. Zo blijf je dicht bij de gebeurtenissen, en kan de lezer zich goed inleven in de strijd.

Het boek, dat op 22 november jl. werd gepresenteerd, is, zoals we gewend zijn, mooi door R.N. Sigmond Publishing uitgevoerd met vele illustraties en goed kaartwerk, en leest prettig. 'By Land, Sea and Air, An Illustrated History of the 2nd Battalion The South Staffordshire Regiment 1940 - 1945. From Official Records and Personal Accounts of Members of the Battalion' verscheen in de Engelse taal, telt 224 pagina's, en kost € 27,50. Het is verkrijgbaar bij het Airborne Museum 'Hartenstein' in Oosterbeek, het Gelders Archief te Arnhem, en de (lokale) boekhandel (ISBN 90-804718-6-0).

(Okko Luursema)

CD-Rom van lezing over de verbindingen

Op zaterdag 22 november jl. hield Wybo Boersma in de Concertzaal in Oosterbeek een boeiende lezing over de verbindingssystemen, zoals die door de 1e Britse Airborne Divisie tijdens de Slag om Arnhem werden gebruikt. Daarbij kwamen alle gebruikte middelen, zoals de verschillende radiozendontvangers, radarapparatuur, veld-telefoons en zelfs postduiven, ter sprake. Wybo hield zijn verhaal aan de hand van een met de computer gemaakte 'Power Point' presentatie, met daarin schema's, tekeningen, kaarten en foto's.

Kopieën van de CD-Rom waarop de complete presentatie staat, zijn te koop in het Airborne Museum voor € 5,- of kunnen worden besteld bij W. Boersma. Wanneer de CD-Rom moet worden verzonden, kost deze € 7,50.

Postzegels gevraagd

'Ieder nadeel heeft zijn voordeel', om met Johan Cruijff te spreken. Nadat ik als voorzitter van de Vereniging Vrienden was afgetreden, kreeg ik meer tijd voor het oppakken van een naar de achtergrond verdwenen hobby. Ik ben namelijk sinds jaar en dag bezig met het samenstellen van een postzegelverzameling die de opkomst en de ondergang van het Nationaal Socialisme weerspiegelt. Dit zijn dus voornamelijk Duitse zegels uit de periode 1932-1945, maar ook zegels uit andere gebieden die betrokken waren bij de Tweede Wereldoorlog.

Omdat geen albums over dit thema te krijgen zijn, heb ik enige maanden besteed aan het maken van een boekwerk waarin, uitgaande van postzegels, deze periode wordt beschreven. Moderne scan- en printtechnieken en natuurlijk de verworven vrije tijd, stelden mij in staat dit te verwezenlijken.

Mijn vraag en verzoek aan u is eens te willen nagaan of u misschien nog aanvullingen voor mijn verzameling bezit, die u eventueel beschikbaar wilt stellen. Mogelijk kan ik u dan mettertijd verrassen met een kleine tentoonstelling over dit onderwerp. U kunt mij bereiken op mijn adres: Benedendorpsweg 119, 6882 WE Oosterbeek, telefoon 026 3333261 of via chris.van.roekel@12move.nl.

Bij voorbaat vriendelijk dank,
Chris van Roekel.